



**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 5 lutego 2020 r.

BADK.DPK.133.135.2019

P10-18/19	Data wpływu petycji 2 grudnia 2019 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 4 lutego 2020 r.

**KODEKS CYWILNY, KODEKS POSTĘPOWANIA
CYWILNEGO**

TEMAT

POSTĘPOWANIE PRZED ARBITREM HANDLOWYM

PRAWO GOSPODARCZE

TEMAT

KODEKS ETYKI KUPIECKIEJ I ZAWODOWEJ

WNOSZĄCA PETYCJE: petycja indywidualna

Renata Sutor.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywy ustawodawcze dotyczące zmiany:

1) ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny i ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, w celu wprowadzenia czasowej niedopuszczalność drogi sądowej dla roszczeń do 10 tys zł, sprawy te w pierwszej kolejności będzie rozpatrywał Arbiter Handlowy,

2) przepisów prawa gospodarczego w celu wprowadzenia zasad etyki kupieckiej i zawodowej.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEJ PETYCJI:

Autorka petycji proponuje wprowadzenie „czasowej niedopuszczalności drogi sądowej” w przypadku „drobnych roszczeń do kwoty 10 tys zł”. Zgodnie z propozycją takie sprawy byłyby rozpatrywane przez Arbitra Handlowego działającego przy Starostwie Powiatowym, który zastąpiłby „Rzecznika Praw Konsumentów”. Arbiter Handlowy przeprowadzałby postępowanie dowodowe zakończone decyzją administracyjną. Następnie „w przypadku nie zawarcia ugody sądowej, sąd któremu przekazano sprawę byłby związany decyzją administracyjną (tak jak wyrokiem karnym), a w szczególności ustaleniami faktycznymi i w oparciu o jej treść wydawałby wyrok na posiedzeniu niejawnym. W drodze wyjątku Sąd mógłby dopuścić dowód z opinii biegłego sądowego. (...) Wyrok powinien zostać wydany w terminie 3 miesięcy od dnia wpływu sprawy na dziennik podawczy sądu. Od takiego wyroku przysługiwałaby apelacja, ale z zarzutami naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub naruszenia przepisów postępowania mających wpływ na treść wyroku”. W ocenie wnoszącej petycję proponowane zmiany są zgodne z Konstytucją, gdyż „gwarantują jednostce prawo do Sądu oraz nie krzyżują kompetencji organu administracyjnego z kompetencjami Sądu, gdyż Sąd jest związany ustaleniami zawartymi w decyzji administracyjnej. (...) Sprawy byłyby szybko załatwiane, co byłoby korzystne dla obywateli i tanie dla Państwa”.

Drugi postulat petycji dotyczy „wprowadzenia zasad (kodeksu) etyki kupieckiej i zawodowej (...), który byłby podobny do kodeksu etyki zawodu adwokata”. Autorka petycji stwierdza, że „obecnie na rynku polskim zauważyć można walkę o klienta, która niekiedy przekształca się w nieetyczne czyny. To należy zmienić i prawnie uregulować”.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) stanowi w art. 63 i w art. 63³, że w sprawach o ochronę praw indywidualnych konsumentów powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów może wytaczać powództwa na rzecz konsumentów, a także wstępować, za ich zgodą, do postępowań w tych sprawach w każdym ich stadium. Ponadto Rzecznik konsumentów może przedstawiać sądowi istotny dla sprawy pogląd, nawet jeśli nie uczestniczy w sprawie. Pogląd wyrażony przez rzecznika może mieć charakter ogólny lub dotyczyć tylko okoliczności konkretnej sprawy. Nie jest on wiążący dla sądu, ale sąd powinien wziąć go pod uwagę i ustosunkować się do niego w ewentualnym uzasadnieniu orzeczenia.

Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2019 r. poz. 369, ze zm.) stanowi, że podmiotem uprawnionym do wydawania decyzji w sprawach w sprawach ochrony konkurencji i konsumentów jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, którego powołuje Prezes Rady Ministrów (art. 29 i art. 31). Od decyzji Prezesa Urzędu przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - sądu ochrony konkurencji i konsumentów (art. 81).

Przy Prezesie Urzędu działa punkt kontaktowy do spraw pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich oraz internetowego systemu rozwiązywania sporów konsumenckich, zwany "punktem kontaktowym". Do zadań punktu kontaktowego należy m.in.: udzielanie pomocy konsumentom w sprawach dotyczących pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich, w szczególności w sprawach sporów wynikających z transgranicznych umów zawieranych z konsumentami (art. 32a).

Zadania w dziedzinie ochrony interesów konsumentów w zakresie określonym ustawą oraz odrębnymi przepisami wykonują również: samorząd terytorialny, a także organizacje konsumenckie i inne instytucje, do których statutowych lub ustawowych zadań należy ochrona interesów konsumentów (art. 37).

Zadania samorządu powiatowego w zakresie ochrony praw konsumentów wykonuje powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów (art. 39 i 42), do niego należy:

- zapewnienie bezpłatnego poradnictwa konsumenckiego i informacji prawnej,
- składanie wniosków w sprawie stanowienia i zmiany przepisów prawa miejscowego
- występowanie do przedsiębiorców w sprawach ochrony praw i interesów konsumentów,
- współdziałanie z Prezesem Urzędu, organami Inspekcji Handlowej oraz

organizacjami konsumenckimi.

Ponadto Rzecznik konsumentów może wytaczać powództwa na rzecz konsumentów oraz wstępować, za ich zgodą, do toczącego się postępowania, zaś w sprawach o wykroczenia na szkodę konsumentów Rzecznik jest oskarżycielem publicznym.

Ustawa z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2017 r., poz. 2070) określa nieuczciwe praktyki rynkowe w działalności gospodarczej i zawodowej oraz zasady przeciwdziałania tym praktykom w interesie konsumentów i w interesie publicznym.

W art. 2 pkt 5 ustawy wskazana została definicja kodeksu dobrych praktyk – jest to zbiór zasad postępowania, a w szczególności norm etycznych i zawodowych, przedsiębiorców, którzy zobowiązali się do ich przestrzegania w odniesieniu do jednej lub większej liczby praktyk rynkowych. W rozdziale 2 ustawy „Nieuczciwe praktyki rynkowe”, wymieniony został katalog nieuczciwych praktyk, mogących zaistnieć w każdych okolicznościach, zebranych w grupach: praktyki wprowadzające w błąd (art. 7), agresywne praktyki rynkowe (art. 9), działalność w formie systemu konsorcyjnego (art. 10), stosowanie kodeksu dobrych praktyk, którego postanowienia są sprzeczne z prawem (art. 11).

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Postulaty petycyjne zostały złożone do wielu podmiotów publicznych, w tym do jednostek samorządu terytorialnego.

INFORMACJE DODATKOWE:

Marek Radwański, **Komentarz do art. 42 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów**, stan prawny: 2016.08.01.

Zgodnie z przepisem art. 42 ust. 2 ustawy rzecznik konsumentów może w szczególności wytaczać powództwa na rzecz konsumentów oraz wstępować, za ich zgodą, do toczącego się postępowania w sprawach o ochronę interesów konsumentów. Jednakże przepis ten nie wymienia wszystkich uprawnień procesowych rzecznika konsumentów w postępowaniu cywilnym. Wśród uprawnień rzecznika związanych z postępowaniem cywilnym można wyróżnić uprawnienia dotyczące postępowań sądowych toczących się na rzecz indywidualnych konsumentów oraz uprawnienia w postępowaniu w razie dokonania czynu nieuczciwej praktyki rynkowej, a także uprawnienia procesowe w postępowaniu grupowym.

Interesy konsumenta chronione w postępowaniu cywilnym mogą mieć charakter majątkowy (ekonomiczny) i niemajątkowy (pozaekonomiczny), ponieważ ustawa nie dokonuje zawężenia kategorii "interesów" do tylko majątkowych. Przykładowo, oceniając interes pozaekonomiczny konsumenta, należałoby uwzględnić np. niewygodę organizacyjną, mitręgę, stratę czasu, nierzetelność traktowania, wprowadzenie w błąd, a także naruszenie prywatności wskutek nieuczciwych działań przedsiębiorców.

Z komentowanego przepisu art. 42 ust. 2 ustawy, a także art. 63³ k.p.c. wynikają dwie postaci uczestniczenia rzecznika konsumentów w sprawach indywidualnych osób dotyczących ochrony interesów konsumentów. Po pierwsze, może ono przybrać postać samodzielnego wytoczenia przez rzecznika konsumentów powództwa w takiej sprawie, po drugie - postać wstąpienia przez niego do toczącego się już postępowania. W obu przypadkach rzecznik konsumentów będzie występował w imieniu własnym, ale na rzecz konkretnego konsumenta, co daje mu status strony procesu w znaczeniu formalnym, czyli podmiotu, któremu przysługują prawa, a także którego obciążają obowiązki strony procesu cywilnego. Stąd rzecznik konsumentów może w procesie dokonywać tylko takich czynności, które są na danym etapie postępowania dopuszczalne, związany jest też terminami procesowymi. Ponadto „czynności procesowe prokuratora (i odpowiednio rzecznika – przypis autora) są skuteczne i wiążą powoda, który wstąpił do postępowania i odwrotnie.

Izabela Oleksiewicz, **Komentarz do art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym**, stan prawny: 2013.01.01.

Praktyki rynkowe. Definicja pojęcia praktyk rynkowych jest przykładem transformacji definicji z prawa unijnego do krajowego (z art. 2 lit. d dyrektywy nr 2005/29/WE). Jest to również kolejny przykład definicji sformułowanej w sposób szeroki, gdyż w jej zakresie mieści się każdy czyn przedsiębiorcy (każda forma jego działania), czyli będzie on dotyczył zarówno zaniechania ze strony przedsiębiorcy, jak i samego działania. Wskazane formy będą kwalifikowane, jako praktyki rynkowe, jeśli tylko mogą oddziaływać na decyzje gospodarcze przeciętnego konsumenta, który stanowi punkt odniesienia dla oceny nieuczciwości praktyki rynkowej. Zatem ocena stanu świadomości konsumenta, jako „przeciętnego uczestnika rynku” stała się „czynnym” elementem przy dokonywaniu nieuczciwości praktyki rynkowej.

Kodeks dobrych praktyk to normy postępowania o charakterze etycznym bądź zawodowym, które zostały dobrowolnie przyjęte przez przedsiębiorców w celu ich

przestrzegania. Kodeksy dobrych praktyk znajdują zastosowanie w odniesieniu do jednej lub kilku praktyk. Twórcą kodeksu dobrych praktyk w świetle ustawy może być pojedynczy przedsiębiorca, związek przedsiębiorców, jak również określone organizacje i związki.

Podstawową cechą kodeksów dobrych praktyk jest dobrowolność tworzenia i przestrzegania pewnych norm postępowania, czyli, inaczej mówiąc, są to instrumenty o charakterze samoregulacyjnym, często określane jako tzw. miękkie prawo (soft law). Wynika to z wcześniej wspomnianego faktu, że zarówno źródło powstania kodeksów, jak i ich stosowanie oraz kontrola przestrzegania oparte są na dobrowolnym ich przyjęciu przez przedsiębiorców. Oznacza to, że kodeksy dobrych praktyk są normami postępowania o charakterze pozaprawnym (ich źródłem nie są przepisy prawne), którym jednak przyznano znaczenie prawne. Istota samodyscypliny polega z jednej strony na dobrowolnym przyjęciu określonych zasad postępowania (samoregulacja), z drugiej zaś - na zbudowaniu odpowiedniego systemu zapewniającego ich przestrzeganie (samokontrola).

Na stronie www.dobrapraktyka.pl zebrane zostały przykłady branżowych kodeksów dobrych praktyk. Baza zawiera 46 kodeksów opracowanych przez organizacje zawodowe np.: Kodeks etyki członków Polskiego Stowarzyszenia Budowniczych Domów, Kodeks Dobrych Praktyk w relacjach Klient-Deweloper, Kodeks Etyki Radcy Prawnego, Kodeks Etyki Hotelarza czy Kodeks Etyki Konsultanta Ślubnego.

OPRACOWAŁA

Joanna Baranowska

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz